

בע"ח (ירושלים) 23089-02-13 - אחמד בן בסאם עוידה נ' מדינת ישראל

בע"ח (ירושלים) 23089-02-13 - אחמד בן בסאם עוידה נ' מדינת ישראל מחוזי ירושלים
בע"ח (ירושלים) 23089-02-13
אחמד בן בסאם עוידה
ע"י ב"כ עו"ד דוד ברהום
נגד

מדינת ישראל
באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)
בית המשפט המחוזי בירושלים
[06.03.2013]
כב' השופט משה יועד הכהן
ע"י ב"כ עו"ד דפנה רבינוביץ'
החלטה

1. בפני בקשה לגילוי ועיון בחומר חקירה לפי סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982 (להלן: "החסד"פ"); שהגיש ב"כ המבקש, עו"ד דוד ברהום מטעם הסניגוריה הציבורית, בתאריך ה- 12.2.2013.
2. נגד המבקש, אחמד בן באסם עוידה (להלן: "המבקש"), הוגש כתב אישום ביום 1.8.2012, וביום 18.11.2012 הוגש כתב אישום מתוקן (להלן: "כתב האישום").
3. בכתב האישום נטען, כי בן דודו של המבקש, ג'האד עוידה, היה מאורס לבת משפחת עליאן, אך אירוסיהם בוטלו. למשפחת עליאן, מספרה המצויה ברחוב דב יוסף בירושלים (להלן: "המספרה").
4. נטען, כי ביום 30.6.2012 סמוך לשעה 01:00 הגיע המבקש יחד עם שלושה אחרים, שזהותם אינה ידועה למאשימה (להלן ביחד: "החבורה"), ברכב מסוג פולקסווגן גולף בצבע כסף (להלן: "הרכב") אל קרבת בית משפחת עליאן, בשכונת גונן ג' בירושלים (להלן: "הבית").
5. בהמשך נטען, כי יושבי הבית ואורחיו, אשר חגגו במקום מסיבת יום הולדת, הבחינו בחבורה, כשהם שיכורים וחוסמים באמצעות הרכב את אחד הרכבים, שנהגו ביקש לצאת מחניית הבית. המבקש יצא מן הרכב, ויחד עם חברי החבורה האחרים, פנו אל נהג הרכב, סלאח מחאגנה, ואל אחרים, בקללות וצעקות.

6. נטען, כי בשלב שאינו ידוע במדויק למאשימה, גמלה בלבם של המבקש וחברי החבורה האחרים, ההחלטה להצית את המספרה. זמן קצר לאחר מכן, עזבה החבורה את הבית והגיעה לרחוב איחוד הכפר, המצוי בכניסה לבית צפפה, מרחוב דב יוסף. המבקש יצא מהרכב והלך בשביל צדדי המוביל למספרה. המבקש שב לרכב, התיישב בכסא ליד הנהג, החליף עם אחד מחברי החבורה את חולצתו וקיבל ממנו חולצה לבנה וכובע לבן. אחר כך, נסעה החבורה מהמקום.
7. בהמשך נטען, כי זמן קצר לאחר מכן, מעט לפני השעה 01:52, הגיעו חברי החוליה לרחוב דב יוסף והחנו את הרכב סמוך לכניסה למספרה. המבקש ירד מן הרכב, התקרב למספרה והצית אש במספרה באמצעות שני בקבוקי פלסטיק, המכילים חומר דליק. המבקש שב לרכב והחבורה נמלטה מהמקום.
8. עוד נטען, כי כתוצאה ממעשיו של המבקש, אחזה אש בכניסה למספרה ונגרם לה נזק רב. תושבי המקום כיבו את השרפה.
9. במעשיו המתוארים בכתב האישום, נטען כי המבקש שילח אש במזיד, בדבר לא לו.
10. כתב האישום מייחס למבקש עבירה של הצתה, לפי סעיף 448 רישא לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "החוק").
- עיקר טענות הצדדים
טענות ב"כ המבקש
11. ב"כ המבקש כאמור, ביקש לצוות על המשיבה להעביר לעיונו את הרישום הפלילי, לרבות רשימת התיקים הפתוחים והסגורים וכן, פרטים אודות עיכובים ומעצרים של ארבעת עדי התביעה הבאים:
עד תביעה מספר 14 - מחמוד ג'אבר (להלן: "ג'אבר")
עד תביעה מספר 15 - מחמוד חדר (להלן: "חדר")
עד תביעה מספר 22 - יובל דיין (להלן: "דיין")
ועדת תביעה מספר 23 - מרים זדבסרוב (להלן: "זדבסרוב"), (להלן ביחד: "העדים").
12. לטענת ב"כ המבקש, גילויים של פרטים אלו הכרחי לשם מיצוי הגנתו של המבקש, בתיק הפלילי התלוי ועומד נגדו.

13. עוד לטענת ב"כ המבקש, ביום 12.11.2012, פנה למשיבה וביקש לקבל את הרישומים הפליליים של העדים ג'אבר, דיין וזדברסוב. כאשר, הצורך ברישום הפלילי של העד חדר, התברר לו, רק לאחר מכן. ביום 25.11.2012, העבירה המשיבה תגובה לב"כ המבקש, לפיה בקשתו נבחנה, אולם לא נמצא להיעתר לבקשה, משום "...שהמרשם הפלילי איננו רלוונטי". ביום 11.11.2012, השיב המבקש לכתב האישום וכפר בביצוע עבירת הצתה. משכך, נקבע מועד ההוכחות לתאריך ה- 7.3.2013. ב"כ המבקש ביקש להדגיש כי רשימת עדי התביעה כוללת עשרים ושלושה עדים, והוא ביקש לחקור רק שנים עשר מהם, ולקבל את הרישום הפלילי של ארבעה עדים בלבד, כאמור.
14. לטענת ב"כ המבקש, אין ספק שהרישום הפלילי הינו חומר חקירה והפנה לפסיקה שניתנה בנושא. עוד לטענתו, לרישומם הפלילי של העדים, קיימת רלוונטיות של ממש לאישום נשוא בקשה זו ובקבלתם, קיימת למבקש תועלת פוטנציאלית ממשית, לביסוס הגנתו בתיק זה.
15. ב"כ המבקש ביקש להבהיר לעניין זה, כי לצורך הצגת תמונה שלמה לבית המשפט בהליך העיקרי, בדבר מהימנותם של העדים, המבקש עותר לקבל את כל פרטי המרשם המסווגים כחומר חקירה, לרבות רישומים בדבר משפטים וחקירות פליליים, התלויים ועומדים בעניינם, רישומים על החלטות, שלא לחקור או שלא להעמיד לדין וכן רישומים על משפטים שבהם עוכבו ההליכים, כמפורט בפסיקה.
16. עוד לטענתו, בבוא הזמן ידרש בית המשפט לבחון את אותנטיות הגרסאות של העדים, כדי להכריע את דינו של המבקש. זאת, כיוון שמדובר בתיק המבוסס על דברי העדים בלבד. כאשר לטענתו אין בתיק, כל חוות דעת מקצועית, כל ראייה אובייקטיבית הקושרת את המבקש או כל ראייה פורנזית, אף שנלקחו מוצגים למעבדה לזיהוי פלילי.
17. עוד לטענת ב"כ המבקש, התיק הוא תיק "נסיבתי", גם לשיטת המשיבה, למעט עדותו של ג'אבר, שלטענתו, היה במקום בשעת לילה מאוחרת ולאחר מכן, זיהה את המבקש במסדר תמונות. בנוסף, היה יחד עם ג'אבר העד חדר, שהיה באירוע, אך לא זיהה את המבקש. בנוסף, קיימות שתי עדויות נוספות של דיין וזדברסוב, הקשורות לגרסת המבקש ולשאלה עם מי והיכן היה בשעת האירוע, ובעצם, מפריכות את האליבי שמסר. לדידו, נסיבות הזיהוי של המבקש, על ידי ג'אבר חשודות, מאחר ומדובר באיש תושב שטחים, שישב ברכב בשעת לילה מאוחרת בבית צפאפה, שיש לו עבירות של מרמה, גניבה ובוודאי מסירת עדויות כוזבות ומסירת עדות שקר. עבירות אלו לטענתו, מלמדות על אי אמירת אמת, הצגת מצגי שווא וכדומה. מכאן לטענתו, החשיבות של החומר.
18. ב"כ המבקש ציין, כי ההלכה של בית המשפט העליון היא הקובעת, שמרשם פלילי הוא חומר חקירה שעשוי להיות רלוונטי, בנסיבות תיק קונקרטי, ועל בית המשפט לבחון זאת.
19. לאור האמור, לטענת ב"כ המבקש קיים יסוד סביר להניח, כי הרישומים של העדים, חיוניים מאוד למבקש, לצורך ביסוס הגנתו.

- טענות ב"כ המשיבה
20. ב"כ המשיבה ביקשה לדחות את בקשתו של ב"כ המבקש. בנוסף, הבהירה כי היא עומדת על עמדתה, כי המרשם הפלילי של העדים "אינו רלוונטי", בין אם קיים ובין אם לאו.
21. עוד לטענתה, על פי ההלכה יש לבחון את הרלוונטיות של החומר המתבקש, את תפקידו של כל עד במסגרת כתב האישום וכן את הקשר של העובדות.
22. לטענתה, העדות דיין וזדבסרוב, על פי התשובה שמסר המבקש לכתב האישום, לא היו עם המבקש ואף אם יטען כי היו עימו, בכל זאת, תפקיד עדויותיהן להפריך את טענות הנאשם. זאת ועוד, שלא מדובר בעדויות ראייה לאירוע וכן לא כאלו המבססות את כתב האישום במובן הראשוני.
23. אשר לעד חדר לטענתה, הרישום הפלילי שהתבקש בעניינו אינו רלוונטי, שכן הוא בעל המספרה, שזיהה את בריחת רכב הגולף לאחר אירוע ההצתה.
24. ב"כ המשיבה הוסיפה וטענה, כי העדים ג'אבר וחדר אכן קריטיים, ועליהם נבנה כתב האישום. יחד עם זאת, לפי ההלכה, לא בזאת מסתיים המבחן אותו יש לבחון, עת בוחנים אם יש להעביר את הרישום הפלילי לידי ההגנה ואם יש בכך רלוונטיות. ב"כ המשיבה ביקשה להקפיד על הפרוצדורה.
25. ב"כ המשיבה העבירה את הרישומים הפליליים לעיון בית המשפט והצהירה, כי אין שום רלוונטיות בין החומרים, במידה והם קיימים, לגבי כל העדים האמורים. עוד לטענתה, ב"כ המבקש מבקש ליצור הלכה חדשה לפיה, בכל מקום שקיימת מילה כנגד מילה, מקום בו כתב האישום לא נבנה מראיות חיצוניות, או מקום בו קיים סכסוך של "חמולות", אוטומטית יש להעביר את הרישום הפלילי. עוד לטענתה, בבקשה נתבקש גם מידע על מעצרים ועיכובים ועל ב"כ המבקש להצביע על עיגון חוקי לבקשתו, אם הוא עומד עליה. בנוסף לטענתה, כידוע, לא מועבר חומר על תיקים סגורים ותיקים שמחכים לבירור, אלא אם יש ראייה שהתיק הפך להיות פעיל ומתנהל.
- דין והכרעה
26. הבקשה שבפני כאמור, בקשה לעיון ברישומים הפליליים, לרבות רשימת התיקים הפתוחים והסגורים ופרטים אודות עיכובים ומעצרים, של העדים האמורים. בקשה זו נסמכת על הוראות סעיף 74(ב) לחסד"פ, הקובע: "נאשם רשאי לבקש, מבית המשפט שאליו הוגש כתב האישום, להורות לתובע להתיר לו לעיין בחומר שהוא, לטענתו, חומר חקירה ולא הועמד לעיונו".
27. כאמור, חומר זה לטענת ב"כ המבקש, רלוונטי וחיוני להגנתו של המבקש בתיק דן, שעיקרו תיק נסיבתי, המבוסס על דברי העדים ואין בו כל ראייה אובייקטיבית אחרת, הקושרת את המבקש לנטען בכתב האישום. ב"כ המשיבה, התנגדה להעברת החומר המבוקש וטענה כי אין לו כל רלוונטיות.
28. באשר להרשעות קודמות של עדים, הכלל הוא, כי אין מקום לפירוש מצמצם של הוראות חוק המרשם הפלילי וכי הנאשם, ככל בעל דין, רשאי לבקש מבית המשפט לצוות על המצאת גיליונות רישום פלילי של עדים לידי. כאשר, חומר הנוגע לתקיפת מהימנותו של עד, עשוי להוות חלק מחומר חקירה, אך לא תמיד. זאת מאחר, ויש שטיב החומר או ריחוקו מן העניין, עשוי לדחוק אל השוליים הרחוקים של הרלוונטיות ולהוציא מגדר חומר חקירה. עם זאת, אין להרחיב את סוג החומר שיש למסור להגנה, כשעל פי טיבו הוא נועד למטרת פגיעה במהימנות, או להצגת אופיו הרע (ראו: יעקב קדמי על סדר הדין בפלילים חלק שני כרך א' 998-999 (מהדורה מעודכנת תשס"ט, 2009) וההפניות שם).
29. בבש"פ 5881/06 בניזרי נ' מדינת ישראל, סב(1) 684, מפי כב' השופט ד' ברלינר, נפסק בין היתר, כי גיליונות המרשם הפלילי מהווים חומר חקירה, בעל מאפיינים מיוחדים שחלות עליו שתי מערכות החוקים: חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, תשמ"א-1981, וסעיף 74 לחסד"פ. בחירה בכל אחד משני מסלולים אלו מובילה לאותה תוצאה. המסלול האחד, עניינו בחינת ההסדר בחוק המרשם, כעומד בפני עצמו. במסלול זה נקבע, כי בשל הערך המוגן בחוק המרשם, קרי הרצון לאפשר למי שהיה נאשם לשקם את חייו לאחר שריצה את עונשו, יש חשיבות ומשמעות לכך שהמידע בדבר הרשעתו לא יוצף מעל פני השטח, מקום שאין בכך נחיצות. אם כי העדיפות לעולם תהיה, לזכותו של הנאשם לנהל משפט הוגן ולמיצוי הגנתו. המסלול השני הינו כי גיליונות הרישום הינם חלק מחומר חקירה וכיוון שכך, הם כפופים לעקרונות שנקבעו באשר לעיון בכל חומר חקירה. העולה מן המקובץ, לפי כל אחד משני המסלולים, כי בית המשפט אינו מתפרק מחובתו ומסמכותו לבדוק את גיליונות המרשם שמדובר בהם ולהעמידם במבחן של רלוונטיות ותועלת פוטנציאלית להגנתו של המערער.
30. בבש"פ 5766/10 נפנ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 2.9.2010), מפי כב' השופט א' רובינשטיין, נפסק:

- "...לאחרונה נדון נושא קרוב לעניינינו, באופן מקיף, בבש"פ 3099/08 אברהמי נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו], מפי השופט מלצר. באותו עניין ביקשה הסניגוריה לקבל תיקי חקירה בפרשות אחרות, שיסודן בתלונות שהגיש אותו מתלונן שבתיק הנדון, ואשר על קיומן נודע לנאשם מפלט מחשב שהיה כלול בחומר החקירה, אשר הועבר לעיונו. לדברי הסניגורים, היה הדבר דרוש לנאשם כדי לבחון את האפשרות להשתמש באמור בתיקים אלה כדי לערער את אמינותו של המתלונן, שלדעתם הוא "מתלונן סדרתי". גם שם הבחין בית המשפט המחוזי בין תיקים שנסגרו בלא כתב אישום לבין אלה שהוגש בהם כתב אישום, ובאלה האחרונים ניתן לסניגוריה לעיין בחומר החקירה. השופט מלצר סקר בהרחבה את הדין החל על רלבנטיות חומר חקירה בישראל ומחוצה לה, תוך הטעמת המבחן הרחב של הרלבנטיות, ותוך שימת גבולות שעה שהמדובר ברלבנטיות שולית...ראוי איפוא, כי בית המשפט גופו יבדוק את התיקים בהם מדובר... כדי להכריע... נראה לי כי בכך יושג האיזון הראוי, משיבחן בית המשפט באופן ישיר את הרלבנטיות. מחד גיסא, לא יינתן יד למסע דיג בלא צורך אם יוברר, כטענת התביעה, שאין בסיפור ולא כלום באשר למהימנות העד המרכזי - ומאידך גיסא, לא תישאר אבן לא הפוכה בהגנת העוררים, אם תוכח הרלבנטיות... (הדגשות שלי מ.ה.).
31. בהמשך לבקשה ולאחר דיון בה שהתקיים בפני בתאריך ה-3.3.2013 וכן לאור הפסיקה, הועברו לעיוני המרשמים הפליליים של העדים.
32. כאשר, המחלוקת העיקרית לטעמי, היא האם יש ברישומים הפליליים, אם ישנם כאלו לעדים, רלוונטיות באשר למהימנותם של העדים.
33. בנושא זה, נקבע בבש"פ 3099/08 אברהמי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 23.9.2009) (להלן: "פרשת אברהמי"):
- "המטרה שחפצה ההגנה לעשות כאן בחומר המבוקש היא לערער את אמינותו של המתלונן, בעיקר על-דרך הצגתו כ"מתלונן סדרתי". שאלת אמינותו של המתלונן הינה שאלה רלבנטית כשלעצמה, וחומר הנוגע לתקיפת מהימנותו של עד מרכזי עשוי להיות חלק מחומר החקירה, אולם לא תמיד כך. ככל שהחומר המבוקש מרוחק מן העניין המתברר בפני בית המשפט, כך קטנה הרלבנטיות שלו, לעיתים עד כדי הוצאתו ממסגרת המושג: "חומר חקירה". ככל שהחומר המבוקש מתרחק מנגיעה ישירה לאישום הנדון, כך הופכת היותו "חומר חקירה" למובהקת פחות... כשעסקינן בחומר שנראה לכאורה מרוחק מן האישום, עדיין עשוי להינתן משקל לחשיבות חומר זה להגנת הנאשם. בבחינה זו, אין להסתפק באפשרויות הגנה ערטילאיות שאינן נראות לעין, ואין ליתן יד ל"מסע דיג", שאין רואים את תכליתו המעשית. יש צורך ביסוד של ממש להשערה של הנאשם כי החומר ישפיע על בירור האישום נגדו. יתרה מכך, ככל שהזיקה בין החומר הנדון לבין השאלות שבמחלוקת במשפט רחוקה יותר, והזיקה בין החומר לפוטנציאל ההגנה של הנאשם קטנה יותר, כך גובר המשקל הניתן לשיקולים אחרים, כגון הפגיעה שעלולה להיגרם לעדים, בהם לקורבנות ולצדדים שלישיים. באיזון זה, זכותו של הנאשם למשפט הוגן אמורה להכריע באיזון חזיתי מול השיקולים הנוגדים, אולם כאשר האפשרות של הפגיעה בזכותו רחוקה - כך גובר משקלם של השיקולים הנגדיים... (הדגשות שלי מ.ה.).
34. גם בבג"צ 9264/04 מדינת ישראל נ' בית משפט השלום בירושלים (פורמלי), ס(1) 360, נקבע:

"...השיקול המרכזי ביישומה של נוסח האיזון בין זכותו של הנאשם למשפט הוגן לבין זכויותיהם של עדים ומתלוננים לכבוד ולפרטיות הינו חשיבות החומר להגנת הנאשם. דהיינו, בכל מקרה תיבחן זיקתו של החומר לאישום ולנאשם ותיבחן האפשרות הסבירה כי תהיה בו תועלת להגנת הנאשם. בהתנגשות חזיתית בין זכות הנאשם למשפט הוגן לבין זכויותיהם של עדים ומתלוננים - דהיינו, כאשר מדובר ב"חומר חקירה" מובהק או כאשר ברי כי קיימת אפשרות סבירה שתהא בחומר תועלת להגנת הנאשם - יורה בית המשפט על גילוי של החומר לנאשם, אף אם יהיה בכך משום פגיעה בזכויותיו של עד או מתלונן. אולם, ככל שהרלוונטיות בין החומר הנדון לבין השאלות העשויות להיות במחלוקת במשפט רחוקה יותר, וככל שהזיקה בין החומר לפוטנציאל ההגנה של הנאשם נחלשת, כך יש ליתן משקל רב יותר לזכויותיהם של העדים והמתלוננים..." (הדגשות שלי מ.ה.).

35. עיון במרשמים הפלייט שהוצגו לעיוני, בטענות הצדדים ובפסיקה העוסקת בנושא, הביאוני לכלל מסקנה, כי דין בקשתו של ב"כ המבקש להידחות בעיקרה ולהתקבל בחלקה.

36. בכל הנוגע לרישומים הפלייט שהוצגו לעיוני, לא מצאתי כי יש בהם כדי לסייע להגנה ולו בדוחק ועל דרך ההרחבה. התועלת העשויה לצמוח להגנת המבקש - הנאשם ממידע זה, גם לגבי תקיפת מהימנות העדים, לא הוכחה בעיני, במידה המצדיקה את גילוי המידע על פי הפרמטרים שנקבעו בפסיקה. זאת למעט ענין אחד. בכל הנוגע לעד ג'אבר, סבורני, כי ראוי למסור להגנה, שלגבי עד זה קיים לפי המרשם הפלייט תיק פ"א סגור מפרברואר 2012 שעניינו, בין היתר, עבירה של שיבוש מהלכי משפט. תיק זה נסגר בשל עילת סגירה של העדר עניין לציבור. במישור התאורטי אין להוציא מכלל אפשרות שמידע האצור בתיק זה יהיה בו כדי לסייע להגנה בהעלאת טענות לגבי מהימנות אותו עד. 37. מאחר ותיק החקירה האמור לא נכלל מלכתחילה בתיק החקירה נשוא כתב האישום, ובדין לא נכלל, הפתרון שיש ליישמו באותו עניין הינו על פי הנוסחה שנקבעה בעניין אברהמי הנ"ל בפסקה 16 להחלטה. לאמור: ככל שההגנה תבקש זאת, התביעה תקבל מהמשטרה לגבי תיק זה את המידע כמשמעו בסעיף 11א' לחוק המרשם, ככל שהוא קיים בידי המשטרה. לאחר עיון באותו מידע, תבחן התביעה אלו פרטים ראוי לדעתה לגלות לסנגוריה, אם בכלל, על פי המבחנים שהוצבו בעניין אברהמי ובעיקר, קיומו של קשר אפשרי בין החומר הקיים באותו תיק לבין טענות אפשריות של ההגנה לגבי מהימנותו של העד. התביעה תודיע את החלטתה בעניין זה לב"כ הנאשם בהקדם האפשרי. ככל שתהיה בעניין זה מחלוקת היא תוכל להיות מובאת לדיון בפני בית המשפט בהתאם לאמור בסעיף 74 לחסד"פ. 38. יחד עם זאת, ומטעמי יעילות הדיון, אין מקום לדחות את מועד מתן עדותו של העד ג'אבר עד למסירת המידע האמור, אם ובמידה שיימסר להגנה בין על פי החלטת התביעה ובין על פי החלטה של בית המשפט. ככל שיימסר מידע כאמור יתאפשר להגנה לחקור את אותו עד חקירה נגדית משלימה בנקודה זו. 39. סוף דבר, הבקשה נדחית בעיקרה ומתקבלת בחלקה כמפורט בפסקה 37 לעיל. המזכירות תעביר העתק ההחלטה לצדדים בדחיפות. ניתנה היום, כ"ד אדר תשע"ג, 06 מרץ 2013, בהעדר הצדדים.